

משרד החינוך

אגף בכיר בחינוך

המנהל הפדגוגי

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לפסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

מותרים

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלתם מודפסים פרטיכם האישיים. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלתם מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי מחברת הבחינה (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה!

מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان שאלון: 011241 עברית מותאם	מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات <table><tr><td>שנה السنة</td><td>חודש الشهر</td></tr><tr><td>מועד מועד</td><td></td></tr><tr><td>סמל ביה"ס</td><td>מס' תעודת הזהות</td></tr><tr><td>رقم المدرسة</td><td>رقم الهوية</td></tr></table> יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	שנה السنة	חודש الشهر	מועד מועד		סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות	رقم المدرسة	رقم الهوية	מדבקות לנבחנים ملصقات للممتحنين
שנה السنة	חודש الشهر									
מועד מועד										
סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות									
رقم المدرسة	رقم الهوية									

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطِيَ دفتر إضافي

* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

دفتر امتحان

تحيّة للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعدّ الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

ملازم

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلكم الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلتم عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولكم على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنى لكم النجاح!

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ד, 2024
מספר השאלון: 11241
נספחים: נספח 1 – מאמרים
נספח 2 – דף עזר

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון מותאם

הוראות

- א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון	–	הבנה והבעה	–	50 נקודות
חלק שני	–	לשון	–	50 נקודות
- פרק א: שם המספר
- פרק ב: תחביר
- פרק ג: מערכת הצורות
- יש לבחור באחד הפרקים
- סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים 1–3 שבנספח 1 המצורף, וענו על כל השאלות 1–6 שלפניכם.

הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. בשלושת המאמרים הכותבים מביעים התנגדות לדעה מקובלת הרווחת בציבור בנוגע לשיעמום.

מהי הדעה המקובלת שהכותבים מתנגדים לה? (3 נקודות)

2. על פי מאמר 1, מה הן הסכנות הטמונות בהיעדר שיעמום אצל ילדים? (3 נקודות)

3. במאמר 2 הכותבת מתארת ניסוי. כתבו מה הייתה מטרת הניסוי. (5 נקודות)

4. כותבת מאמר 3 ממליצה להורים כיצד לנהוג כשילדיהם משתעממים.

על פי מאמר 3, כתבו שתי המלצות שונות זו מזו. (8 נקודות)

המלצה 1:

המלצה 2:

5. במאמר 3 בפסקה ו כתוב שההורים מרגישים אחראים ואולי גם אשמים.

על פי מאמר 1, הסבירו מה עשוי להיות המקור לתחושת האשמה של ההורים בנוגע

לשיעמום של ילדיהם. (6 נקודות)

(שימו לב: שאלה 6 בעמוד הבא.)

6. מטלת כתיבה (25 נקודות)

לקראת הדין כתבו סקירה על פי מאמרים 2 ו-3: הגדירו מהו שיעמום והציגו את היבטיו

הקפידו על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה

(ביבליוגרפיה).

השתמשו בעמוד זה לכתיבת טיוטה, ואת הסקירה כתבו בעמודים 6-7.

טיוטה

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

עמוד 7

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. ענו על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב–ג.

פרק א: שם המספר – חובה (10 נקודות)

ענו על שאלה 7.

7. במשפטים שלפניכם **הקיפו** את הצורות הנכונות של שם המספר מבין האפשרויות הנתונות.

- **באחת עשרה / אחד עשר** באוגוסט 2020 התפרסם מאמר, ובו **תשע / תשעת** ההצעות היעילות ביותר להתמודדות של מורים עם שיעמום של תלמידים בשיעור.
- במאמר מתואר מחקר שהשתתפו בו **עשרים ושניים אלף / עשרים ושתיים אלף** תלמידות ותלמידים מארצות הברית. במחקר נשאלו המשתתפים מה הן תחושותיהם בבית הספר. **בשלוש / שלושת** המקומות הראשונים היו שיעמום, עייפות ולחץ. היקף המחקר היה גדול פי **עשרים וחמש / עשרים וחמישה** מהיקפו של מחקר אחר שנערך בבריטניה, שבו השתתפו שמונה מאות **חמישים ותשעה / חמישים ותשע** תלמידים בלבד.
- **שלושים ושישה / שלושים ושש** אחוזים מחוויות השיעמום שבני הנוער דיווחו עליהן לחוקרים היו מלווות בתחושה כללית של אפתיה.
- מרוב שיעמום הוא התקשר אל **שבעה עשר / שבע עשרה** פעמים, ושלח בערך **שמונה עשר / שמונה עשרה** מיליון הודעות...
- בשבילי אתה תמיד מספר **אחת / אחד**.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר ופרק ג – מערכת הצורות.
בחרו בפרק שלמדתם: פרק ב – תחביר **או** פרק ג – מערכת הצורות.
בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות, 8–12 (לכל שאלה – 12 נקודות).
תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 40 נקודות.
שימו לב: תוכלו להעזר בנספח 2 – דף העזר.

8. לפניכם שלושה משפטים.

(1) בעת האחרונה נמצא כי אנשים משועממים הם יצירתיים יותר מאנשים שאינם חווים שיעמום. _____

(2) שיעמום גורם לעיתים ליצירת דברים מדהימים. _____

(3) קריאת מספרים היא פעילות פסיבית יותר מהעתקה שלהם, ולכן היא משעממת יותר. _____

א. ציינו ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.

ב. • אם המשפט מורכב, תחמו בו את הפסוקית / הפסוקיות, וכתבו את תפקידה / תפקידן התחבירי.

• אם המשפט הוא משפט איחוי, תחמו את איבריו.

ג. לשניים מן המשפטים (1), (2), (3) יש אותו קשר לוגי.

• ציינו את מספריהם של שני המשפטים האלה. _____

• ציינו מהו הקשר הלוגי המשותף. _____

• העתיקו מכל אחד משני המשפטים האלה את המילה המבטאת את הקשר

הלוגי שצינתם.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

9. א. לפניכם שני משפטים פשוטים, ובכל אחד מהם נעשה שימוש במילה "נהגו".

(1) בעבר הרחוק אנשים נהגו בלי רדיו.

(2) בעבר אנשים נהגו לצעוד בלי אוזניות.

- נתחו את משפט (1): ציינו מעל המילים שבו את התפקידים התחביריים שלהן.
- סמנו קו מתחת לנשוא במשפט (2).
- מהי משמעות המילה "נהגו" בכל משפט?

המשמעות במשפט (1) _____

המשמעות במשפט (2) _____

ב. לפניכם משפט איחוי (מאוחד, מחובר).

חלק מן השיעורים משעממים, אך המורים אינם משנים את צורת הלמידה.

- ציינו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את התפקיד התחבירי שלה.
- המירו את המשפט במשפט מורכב שישמור על הקשר הלוגי שבמשפט הנתון.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

10. א. לפניכם שלושה משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם יש פסוקית תיאור.

(1) אדם השואף להצלחה אינו נרתע מפעילויות בעלות ערך, גם אם הפעילויות משעממות.

(2) אם ההתראות לא נותנות לכם מנוחה, בטלו אותן.

(3) כשילד מתלונן לפני הוריו על שיעמום, הוא למעשה פונה אליהם בבקשת עזרה.

- תחמו בכל אחד מן המשפטים רק את פסוקית התיאור, וציינו מעליה את סוג התיאור שלה.
- המירו את **משפט (1)** במשפט שיפתח בפסוקית נושא. אין להוסיף מידע.

ב. לפניכם שני משפטים, ובהם צורות בינוני מסומנות בקו.

(1) המניע לפעולה היה דווקא השיעמום.

(2) ההרצאה המשעממת הסתיימה סוף־סוף.

השלימו את הטבלה שלפניכם: ציינו את התפקיד התחבירי ואת חלק הדיבור של כל צורת בינוני.

צורת הבינוני	התפקיד התחבירי	חלק הדיבור
משפט 1: המניע		
משפט 2: המשעממת		

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

11. א. לפניכם משפט, ובו תמורה.

הילדים מתמכרים לגירויים חיצוניים, כמו טלוויזיה ומשחקי מחשב, לצורך סיפוק ועניין.

- סמנו את התמורה במשפט.
- העתיקו את המילה / המילים שהתמורה ממירה. _____
- כתבו את התפקיד התחבירי של המילה / המילים שהתמורה ממירה. _____

ב. לפניכם משפט מודגש, ובו הסגר.

למטלה זו נדרשו כמויות עצומות של זמן ואנרגייה, ולמרבה הצער היא הייתה

משעממת עד אימה. (ג'ר"ר טולקין)

- העתיקו את ההסגר מן המשפט. _____
- המירו את המשפט במשפט שיהיה בו הסגר נוסף, המציין את הדובר שבסוגריים.

ג. לפניכם שני משפטים.

(1) את הספר "ההוביט" כתב הסופר ג'ר"ר טולקין.

(2) הספר "ההוביט" הוא אחד מיצירות הספרות הקלסיות של המאה ה-20.

על פי שני המשפטים, כתבו משפט מורכב בעל פסוקית לוואי.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

12. א. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם המילה "יש" מסומנת בקו.

(1) לתחושת השיעמום יש מוניטין גרוע.

(2) רוב ההורים רואים בשיעמום דבר שלילי שיש לבטלו מהר ככל האפשר.

כתבו את המשמעות של המילה "יש" במשפט (1) ואת המשמעות של המילה "יש" במשפט (2).

המשמעות של "יש" במשפט (1):

המשמעות של "יש" במשפט (2):

ב. לפניכם שני משפטי שאלה. בכל אחד מן המשפטים ציינו מעל כל מילת שאלה את

התפקיד התחבירי שלה.

(1) למי הילדים פונים כאשר משעמם להם?

(2) כיצד מורים יכולים לגייס את השיעמום לטובת הלמידה?

ג. לפניכם משפט בעל חלק כולל.

הבעיה אינה חיפוש האושר אלא הפגת השיעמום, ולשם כך נדרשת עקשנות.

(גוסטב פלובר)

- מתחו קו מתחת לחלק הכולל במשפט.
- ציינו את התפקיד התחבירי של החלק הכולל.
- ציינו את הקשר הלוגי שבחלק הכולל.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות, 13–17 (לכל שאלה – 12 נקודות).
תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 40 נקודות.
שימו לב: תוכלו להיעזר בנספח 2 – דף העזר.

13. לפניכם טבלה ובה שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש.
ציינו בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הפועל	השורש	הבניין
ההורים מוֹשִׁיבִים את הילדים המשועממים מול המסך.		
מילוי שעות הפנאי של ילדים בפעילויות עלול לנטוע בהם תחושה מְטִיעִית (מוטעית) שהחיים הם רצף בלתי פוסק של עשייה.		
הגישה כלפי שיעמום צריכה לְהִשְׁתַּנּוֹת.		
כשילד מְתַלּוֹן על שיעמום, הוא מעביר את האחריות לכך להורה.		
הספר "ההוביט" קָרוּי על שם עם ההוביטים שגיבור הספר משתייך אליו.		
פיתוח תחומי עניין אצל ילדים יֶאֱפֹשֵׁר להם להעסיק את עצמם.		
איך היו נִרְאִים חיינו בלי השיעמום?		

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

14. א. ציינו ליד כל אחד מן הפעלים שלפניכם את השורש ואת הבניין שלו.

נִנְדָּד השורש: _____ הבניין: _____
נִוְדָּה השורש: _____ הבניין: _____
מְנַדָּה (מנודה) השורש: _____ הבניין: _____
מִנִּיד עפעף השורש: _____ הבניין: _____

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת המילה "נְחוּשׁ".
 בכל משפט ציינו את חלק הדיבור של המילה המודגשת (פועל, שם עצם, שם תואר),
 והקיפו את האפשרות הנכונה בנוגע לתפקיד האות נו"ן במילה: מוספית או שורשית.

(1) אדם נְחוּשׁ יצליח במשימותיו.

חלק הדיבור: _____, האות נו"ן היא: מוספית / שורשית.

(2) אם תשולב למידה פעילה בשיעורים, לא נְחוּשׁ שיעמום.

חלק הדיבור: _____, האות נו"ן היא: מוספית / שורשית.

ג. לפניכם משפט, ובו מודגש פועל.
 כל אדם מוֹעֵד לעיתים בלשונו.
 הקיפו את התשובות הנכונות מבין האפשרויות הנתונות.
 הפועל מוֹעֵד במשפט זה נגזר מן השורש י-ע-ד / מ-ע-ד, ונוטה בבניין קל / הפעיל.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

15. א. לפניכם משפט, ובו שתי צורות בינוני.

בניסוי שנערך לפני כמה שנים, התבקשה קבוצה אחת של נבדקים להעתיק ידנית מספרי טלפון, ועל הקבוצה האחרת הוטלה מטלה מעניינת פחות - לקרוא את המספרים בקול.

העתיקו מן הקטע את שתי צורות הבינוני. לכל אחת - ציינו את הבניין שלה ואת חלק הדיבור שבו היא משמשת בקטע.

(1) צורת בינוני: _____ הבניין: _____ חלק הדיבור: _____

(2) צורת בינוני: _____ הבניין: _____ חלק הדיבור: _____

ב. לפניכם ארבעה שמות.

הַקָּמָה, הַזֵּיהַ, הוֹרָאָה, הַרְגָּשָׁה

על פי ארבעת השמות, השלימו את הקטע שלפניכם.

מבין ארבעת השמות, יש שם אחד ה**יוצא** דופן מבחינת המשקל.
שם זה הוא _____, משקלו הוא _____ ושורשו הוא _____.
המשקל המשותף לשלושת השמות האחרים הוא _____.

ג. לפניכם משפט, ובו מילה מוגדלת שהצורן הסופי מודגש בה.

- ישראלים רבים גאים ב**ישראליות** שלהם.

במשפט שלפניכם הקיפו את התשובה הנכונה מבין האפשרויות, וה**שלימו** את המידע החסר.

סוג הצורן הסופי במילה **ישראליות** הוא **נטייה / גזירה**, ומשמעותו _____.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

16. א. לפניכם קטע שחסרים בו **פעלים**. קראו אותו וכתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

במחקר ש _____ (פ-ר-ס-ם) בשנת 2019, נמצא כי _____ (ח-ו-ל) עלייה ברמת השיעמום, בייחוד אצל בני הנוער. במחקר שנערך בארצות הברית התבקשו הנחקרים _____ (ש-ו-ב) על השאלה: "האם אתה משועמם?" תשובותיהם של הנחקרים שהיו מקבוצות גיל שונות לא _____ (י-ו-ת-ר) מקום לספק, ובעקבותיהן הסיקו החוקרים כי בעשור האחרון רמת השיעמום _____ (ע-ל-י/ה) בכל קבוצות הגיל.

במחקר ציינו החוקרים כי בני הנוער כיום _____ (מ-צ-א) יותר זמן לבד מבעבר ו _____ (ב-ל-י/ה) פחות זמן עם חברים. עוד הם ציינו שבמחקר _____ (י-ד-י/ה) בני הנוער כי הם מרבים לשחק בטלפון כדי _____ (פ-ו-ג) את תחושת השיעמום.

(מעובד על פי וינרב, ג', [יולי, 2021]. זה הדבר האחרון שמוח משועמם צריך. **גלובס**.)

אוחזר מ־globes.co.il/news

ב. לפניכם קטע שחסרים בו **שמות עצם**. קראו אותו וכתבו בכל מקום ריק את שם העצם המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

בשורות טובות לאנשים החוששים מ _____ (ש-י-ם) משעממות בעבודה. מחקר חדש חושף כי פעולות משעממות וחזרתיות הופכות את העובד ליצירתי יותר. אלה הן בשורות טובות שכן ניתוח _____ (י-ו-צ-א) של מבחני יצירתיות שנערכו בעשרים השנים האחרונות הראה כי היצירתיות הולכת ופוחתת. מומחים טוענים כי אחת הסיבות לכך היא שלל הגירויים שאנשים חשופים אליהם בחיי היום־יום. גירויים אלה מונעים כל אפשרות לחלימה בהקיץ, ל _____ (ה-ר-ה-ר) או ל _____ (ח-ש-ב), ההכרחיים כל כך לפיתוח (י-כ-ל) יצירתית. במקומות עבודה שיעמום ו _____ (ב-ה-י/ה) בתקרה אינם נחשבים לפעולות חיוביות, ומנהלים רואים בהם פעולות המקטינות את ה _____ (פ-ו-ק) של העובדים. המחקר החדש עשוי לשנות גישה זו.

(מעובד על פי סוכנויות הידיעות. [ינואר, 2013]. משעמם לכם בעבודה? יופי. **כלכליסט**.)

אוחזר מ־calcalist.co.il

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

17. א. לפניכם רשימת מילים שחידשה האקדמיה ללשון העברית בתחום הפרסום והשיווק.

- קהול** – זיהוי ובחירה של קהל היעד וריכוז מאמצי השיווק והפרסום בו
רַחֲשֵׁת – מילה, רעיון או אירוע ההופכים לשיחת היום ולמוקד התעניינות הציבור
 (בלועזית: בָּאז)
אַתְרוֹן – אתר הממוקד בשיווק של מוצר אחד או של שירות אחד של חברה
 (בלועזית: מיניסֵייט)
רַעֲיוֹנָאי – מי שמופקד על המחשבה המקורית והיצירתית בתחום הפרסום
 (בלועזית: קופירייטר)
תַּסְחָרֶת – מוצרים הקשורים למותגים ידועים (בלועזית: מרצ'נדייז)
 מיינו את המילים בטבלה שלפניכם, לפי דרך התצורה שלהן.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

ב. לפניכם משפט, ובו שמות פעולה.

המומחים ממליצים לפנות זמן לבטלה, וההסבר שלהם הוא שבזמן זה המחשבות מתפזרות ויש הזדמנות לחשיבה יצירתית.

העתיקו מן המשפט שלושה שמות פעולה מבניינים שונים, וציינו ליד כל אחד מהם את הבניין שלו.

שם הפעולה: _____ הבניין: _____
 שם הפעולה: _____ הבניין: _____
 שם הפעולה: _____ הבניין: _____

ג. לפניכם שתי קבוצות מילים.

בכל קבוצה הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה.

- מִדְּעוֹ, קִבְּלוּ, תַּמְלִילוֹ, תֵּאוֹרֹן
- רַמְקוֹל, פֶּסֶקוֹל, רַמְזוֹר, מַחְזוֹר

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

טיוטה

[illegible]

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ד, מס' 11241 + נספחים

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنجاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"

נספחים: נספח 1 – מאמרים ונספח 2 – דף עזר
לשאלון מותאם, עברית: הבנה, הבעה ולשון
11241, חורף תשפ"ד, 2024

מותאם

נספח 1 – מאמרים

לפניכם שלושה מאמרים. קראו אותם, וענו על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1

מדוע וכיצד להשתעמם

מאת עמית נויפלד⁽¹⁾

פסקה א התרגלנו לברוח מהשיעמום בכל הזדמנות, וזאת טעות. לשיעמום יש חשיבות רבה, והצפת חיינו בתוכן מובילה להכחדתו של השיעמום בטרם עת. בשורה של מחקרים וספרים שנכתבו בנושא, נמצא כי שיעמום הוא המפתח לחיים יצירתיים. במאמר "מדוע השיעמום טוב לילדים" שזכה לתפוצה רחבה, נטען שהשיעמום חיוני להתפתחות תקינה של ילדים. הוא מאפשר זמן למנוחה ולהירגעות, ומסייע לפיתוח הכישורים היצירתיים שלהם. במאמר נכתב שמילוי שעות הפנאי של ילדים בפעילויות מתוכננות, עלול להפוך אותם לחסרי שקט ולחרדתיים, ולנטוע בהם תחושה מוטעית כי החיים צריכים להיות רצף בלתי פוסק של עשייה תכליתית, ובמקרים רבים גם תחרותית.

פסקה ב עומס המידע אינו מאפשר לנו איים הכרחיים של שיעמום שתורמים ליצירתיות ומאפשרים חלומות בהקיץ, שבהם המחשבות נודדות בחופשיות. לא מתאפשרת רפלקציה (חשיבה על אודות חשיבה) שבמהלכה אנחנו יוצרים מחשבות מקוריות, מנתחים רעיונות ומוצאים פתרונות לבעיות. אנחנו במרדף בלתי פוסק אחר מידע חדש, ומשום כך אנו פוגעים ביצירתיות שלנו. התפתחות של רעיונות חדשים, מקוריים, חשובים או משעשעים דורשת זמן, רוגע ומחשבה מעמיקה, ולא להא להכר כמעט שאין הזדמנות.

פסקה ג בעבר הלא רחוק אנשים נהגו בלי רדיו, ישבו בסלון בלי טלוויזיה, יצאו לרוץ בלי להאזין למוזיקה, בילו בבתי קפה בלי טלפון נייד והלכו לישון בלי שעון חכם. ייתכן שהחיים שלהם היו משעממים יותר, אבל היו להם כנראה יותר הזדמנויות לחשיבה עצמאית. לכאורה, גם אנחנו יכולים לחיות כך. אנחנו יכולים לבחור לכבות את הטלוויזיה, את הרדיו, את המחשב ואת הטלפון הנייד ולבהות כמה שרק נרצה. זה נכון, אנחנו יכולים, אבל זה לא פשוט כל כך.

* מעובד על פי נויפלד, ע' (מאי, 2019). מינימליזם מחשבתי, או, מדוע וכיצד להשתעמם. SLOW – תנועת ההאטה. אוצר מ' slow.org.il.
(1) עמית נויפלד הוא ממובילי תנועת ההאטה בישראל, המבקשת להביא להאטה בקצב החיים המערבי המהיר בכל תחומי החיים: עבודה, משפחה, צרכנות, תיירות ועוד. המטרה היא ליהנות מהמשאב הכי יקר לאדם – הזמן – ולהקדיש אותו לדברים החשובים לו באמת.

פסקה ד זה לא פשוט משתי סיבות, האחת – המכשירים הניידים מתוכננים ומעוצבים באופן הגורם לנו להתמכר אליהם ולרצות לבלות בחברתם ככל האפשר. הגורמים להתמכרות הזו רבים: אי-יכולת שלנו לדחות סיפוקים, נטייה לסקרנות, רצון להיות מעודכנים ופחד מהחמצה. כמו כן בעת השימוש במכשיר הנייד מופרשים בגופנו הורמונים הגורמים למצב רוח מרומם. ההתמכרות שלנו משרתת את חברות הטלפונים, את יצרני היישומונים ואת הרשתות החברתיות, כיוון שהזמן שלנו שווה כסף רב בעבורם.

פסקה ה הסיבה האחרת היא התניה תרבותית. הצורך למלא בעשייה כל רגע פנוי הוא אחד מן השינויים שחלו בחברה המערבית. אנחנו מצויים במרדף אין-סופי אחר שיפור, לימוד, צמיחה והתייעלות. ישיבה בחוסר מעש ובבטלה גמורה, כמוה כהודאה בכישלון.

פסקה ו בעידן של עומס מידע אנחנו צריכים לתרגל גם שיעמום, בטלה, בהייה והתנתקות כדי שהתוכן הרב שאנו סופגים יהיה בעל ערך. אם כן מה מומלץ לעשות כדי להשתעמם? אפשר לקבוע שעות מסוימות שבהן מתנתקים מכל אמצעי המידע ולנצל את הזמן לבהייה ולחלימה בהקיץ, אפשר למחוק יישומונים שההתראות מהם אינן נותנות מנוח ואפשר להחליף את הטלפון החכם בטלפון פשוט. ולבסוף, חשוב להיות אמיצים – כשהשיעמום מגיע, להישיר אליו מבט. זה לא פשוט. השיעמום אפל ומאיים. אולם אל תברחו. אני לא מבטיח שכבר בפעם הראשונה תחשבו על רעיון מבריק לסרט קצר או שתהיה לכם פריצת דרך בבעיה מתמטית עתיקה. רוב הסיכויים שיהיה לכם סתם משעמם. אבל ככל שנרגיל את המוח לפעול בלי גירויים חיצוניים, נגלה כיצד הוא משיב לעצמו את היכולת ליצור רעיונות מעניינים ומחשבות חדשות. אז אנא מכם, סבלנות.

מאמר 2

אנחנו ממש לא אוהבים להשתעמם, אבל חשוב מאוד שזה יקרה לנו מדי פעם

מאת לירז מרגלית⁽¹⁾

פסקה א לשיעמום יש דימוי שלילי, אך למרות זאת יש לו תפקידים חשובים. מטרתו של השיעמום היא לגרום לנו להבין שאנו מצויים בפעילות שאינה מהווה עבורנו אתגר, ולהניע אותנו לעסוק בפעילויות משמעותיות יותר בעבורנו.

פסקה ב במחקרים נמצא כי אנשים משועממים חושבים באופן יצירתי יותר מאנשים שאינם חווים שיעמום. באחד הניסויים שבחן זאת, התבקשה קבוצה אחת של אנשים להעתיק ידנית מספרי טלפון מספר טלפונים, ואילו קבוצת אנשים אחרת התבקשה לקרוא את המספרים בקול. לאחר מכן נבדקה היכולת האסוציאטיבית של האנשים בשתי הקבוצות באמצעות משימות. למשל הם התבקשו לציין כמה שיותר שימושים לחפץ כלשהו כמו כוס או מהדק. האנשים בקבוצה שהתבקשה לקרוא את המספרים בקול (פעילות הנחשבת משעממת יותר מכתובת המספרים), ציינו שימושים יצירתיים יותר מאלה שצינו האנשים בקבוצה האחרת.

פסקה ג השיעמום הוא תחושת חוסר נוחות איומה, שיממון ואדישות. חוסר היכולת להכיל שיעמום מתחיל כבר בגיל צעיר מאוד. כשהילד משועמם, הורים רבים מושיבים אותו מול מסך, במקום לאפשר לו לחוות שיעמום ולעודד אותו למצוא תעסוקה בכוחות עצמו. היכולת להיות עם עצמנו ועם מחשבותינו היא יכולת נלמדת, וילדים שאינם רוכשים את היכולת הזאת פוחדים מאוד מן השיעמום. הם מפתחים תלות גבוהה בגירויים חיצוניים, כמו מסכים, לצורך סיפוק ועניין. גירויים אלה פוגעים ביכולת שלהם להתרכז ואינם מאפשרים מיקוד פנימי.

פסקה ד במצב של שיעמום חוסר העניין שלנו בסביבה החיצונית גורם לנו לחשוב מחשבות, לחפש עניין בסביבתנו הפנימית. שיעמום הוא השער שמבעדו המחשבות מתחילות לנדוד. כאשר המחשבות נודדות, האסוציאציות מתחילות לעלות. חשיבה אסוציאטיבית היא חיונית עבורנו, כי היא מאפשרת לנו להתרחק מבעיה כלשהי, כמו מריבה שהייתה עם חבר, ומתוך המרחק למצוא לבעיה פתרון יצירתי.

פסקה ה מתברר שכאשר הקשב מופנה פנימה, כמו למשל בזמן שאנו מתקלחים, עומדים ברמזור או חולמים בהקיץ, המוח אינו משתק, אלא משקיע אנרגייה רבה ביצירה של מחשבות. לכן המְתָּנָה לאור שיתחלף ברמזור אינה שיעמום

* מעובד על פי מרגלית, ל' (דצמבר, 2019). אנחנו ממש לא אוהבים להשתעמם, אבל חשוב מאוד שזה יקרה לנו מדי פעם. מעריב. אוחר מ' maariv.co.il.

(1) לירז מרגלית היא דוקטור לפסיכולוגיה חברתית ועוסקת בחקר ההתנהגות בעידן הדיגיטלי.

או בזבוז זמן. זה בדיוק הזמן שבו למשל אנו רואים אירוע מסוים שקרה לנו מנקודת מבט חדשה. המוח חווה את האירוע מחדש ומפענח אותו שוב באמצעות שימוש בעולם הפנימי שלנו, כגון הרגשות שלנו או הזיכרונות, שהם הבסיס לתובנות ולפתרונות יצירתיים.

פסקה ו נמצא שכאשר יש לאנשים זמן לחשוב ולהתבונן פנימה, רובם מנצלים זאת למציאת נקודת מבט חדשה ופתרונות חדשים. ידוע למשל ש"ההוביט"⁽²⁾ נוצר כאשר ג'ר"ר טולקין, פרופסור באוקספורד, קיבל לידי לבדיקה בחופשת הקיץ כמות גדולה של בחינות סטודנטים. "זו הייתה מטלה שדרשה הרבה מאוד זמן ואנרגייה, ולמרבה הצער היא הייתה משעממת עד אימה", סיפר טולקין בריאיון. בעודו בודק את הבחינות, הוא נתקל בדף בחינה ריק שהגיש אחד הסטודנטים. הוא התענג על הרגע, ומחשבותיו החלו לנדוד. "אז שרבטתי על דף הבחינה, לא זוכר למה, 'במאורה באדמה גר לו הוביט'⁽³⁾". כך מתוך רגע של שיעמום נולדה אחת מיצירות הספרות הקלסיות של המאה ה-20.

פסקה ז היכולת להתבונן התבוננות פנימית ולאפשר למחשבות לנדוד מצריכה תרגול, בייחוד אצל ילדים. ככל שהמוח יתרגל לסביבה של גירויים בלתי פוסקים, הוא יפתח תלות בגירויים אלה לצורך סיפוק ועניין, ועקב כך יקדיש פחות זמן להתבוננות פנימית, שכה הכרחית לגיבוש זיכרונות, לתכנון העתיד, לפתרון בעיות ולגיבוש נקודת מבט נוספת. לכן חשוב להשתעמם.

(2) "ההוביט" – ספר פנטזיה מפורסם שכתב ג'ר"ר טולקין. הספר יצא לאור בשנת 1937.

(3) המשפט הראשון בספר "ההוביט".

מאמר 3**אל תפחדו לשעמם את הילדים**מאת מאיה שפילמן⁽¹⁾

פסקה א הורים רבים מנסים למצוא דרכים להעסיק את ילדיהם בחופש הגדול – בקייטנות ובשלל פעילויות ובילויים – כדי לצמצם ככל האפשר את חוסר המעש. אומנם הורות נוכחת והשקעה בילדים הן מסממני התקופה, אבל אין להרחיק לכת – במינון מתאים השיעמום לא רק שאינו מזיק לילדים, הוא אפילו חיוני להתפתחותם.

פסקה ב שיעמום הוא תחושה לא נעימה המתבטאת בחוסר עניין, בחוסר התלהבות או התרגשות, מעין תחושה של ריקנות, תסכול והיעדר משמעות. אנחנו חווים תחושת שיעמום בעיקר כשאנחנו עסוקים בפעילות מעניינת, או כשמדובר בפעילות מוכרת או חד־גונית שאין בה אתגר או ריגוש. השיעמום הוא למעשה איתות פנימי לעצמנו שהמצב הנוכחי אינו נותן מענה לצרכים הפיזיים או הרגשיים שלנו.

פסקה ג בתחושה הלא נעימה של השיעמום טמון גם היתרון שלו – תחושה זו עשויה להניע אותנו לחפש דרך לצאת מן המצב הנוכחי. את הילדים השיעמום יכול להביא לחיבור לצרכים האמיתיים שלהם, ולהניע אותם למצוא מה הן ההעדפות שלהם, ומה באמת מסקרן אותם.

פסקה ד שיעמום מאלץ את הילד לבחור מה לעשות. עמדת הבחירה היא עמדה שממנה הילד יכול להתקדם וליצור רעיונות נפלאים ומעניינים ולהחליט החלטות מתוך הרצון הבסיסי שלו, מתחומי העניין שלו ומהתשוקות שלו. עמדת הבחירה מאפשרת לילד ללמוד להכיר את עצמו, וכך גם ההורים לומדים להכיר אותו. לפעמים הילד צריך לאלתר ולגבש משהו מעניין מתוך מצאי של אפשרויות משעממות שעומדות לפניו, וזוהי בדיוק יצירתיות.

פסקה ה כשהורים מספקים לילד פתרון לשיעמום שלו, הם מחליטים בעבורו ומונעים ממנו למצוא את הפתרון בעצמו באמצעות הדמיון שלו והיצירתיות שלו. אני מציעה להתבונן בשיעמום מזווית אחרת. כשילד פונה להוריו ובפיו המשפט האלמותי "משעמם לי", הוא פונה אליהם בבקשת עזרה, אבל אין זה אומר שעליהם לשאת מייד באחריות לשיעמום שלו.

* מעובד על פי שפילמן, מ' (יוני, 2019). אל תפחדו לשעמם את הילדים שלכם. ynet. אוזר מר ynet.co.il.

(1) מאיה שפילמן היא פסיכותרפיסטית ומרצה. מומחית בטיפול בילדים, בנער ובמבוגרים.

פסקה ו רוב ההורים רואים בשיעמום דבר שלילי שיש לבטלו מהר ככל האפשר. הם מרגישים אחראים ואולי גם אשמים, ומייד מנסים למצוא רעיון לפעילות מעניינת להפגת השיעמום של ילדם. גישה זו צריכה להשתנות. כשילד מתלונן על שיעמום, הוא מעביר להורה את האחריות לשיעמום שלו. אבל כמו שהורים אינם יכולים "לקחת" מהילד שלהם רגשות כמו עצב או כאב, הם אינם יכולים "לקחת" ממנו גם את השיעמום. שיעמום הוא רגש טבעי. זוהי חוויה שחיונית לנו כדי לדעת להעריך את תחושת העניין הטמונה בעשייה ובפעילויות שמרתקות אותנו.

פסקה ז התמודדות עם שיעמום חיונית לפיתוח עצמאות. בימינו רבים מן הילדים התרגלו שכל דבר מעניין מגיע אליהם מבחוץ – הטלוויזיה, משחקי המחשב, ובאלה הילד בלתי פעיל. דווקא מתוך חוויה של שיעמום יוכל הילד לברוא עולם פנימי, להניע את עצמו לעשייה ולגלות תחומי עניין. חוויה של שיעמום עשויה לסייע לילד ללמוד להיות אחראי לרווחה הנפשית שלו.

פסקה ח ההתמודדות המרכזית היא השינוי הרגשי והתפיסתי של ההורים כלפי השיעמום. הם צריכים לשחרר את האחריות שלהם לשיעמום של ילדיהם, ובמילים אחרות, פשוט לאפשר לילד שלהם להשתעמם.

פסקה ט עם זאת חשוב לכוון ילדים לפתח תחביבים שהם יכולים לעסוק בהם בכוחות עצמם. ילד שיפתח תחביב, יוכל להתמודד טוב יותר עם שיעמום על ידי עיסוק בתחביב או על ידי תכנון וחלימה הקשורים בו. ככל שלילד יהיו יותר תחומי עניין וסקרנות, היכולת שלו להעסיק את עצמו ולחיות חיים מלאים ובעלי משמעות תהיה רבה יותר.

נספח 2 – דף עזר

טבלת התנועות

התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות	
a	פתח	קמץ	חטף פתח
e	סגול	צירי חסר	חטף סגול
i	חיריק חסר	חיריק מלא	
o	קמץ קטן	חולם חסר	חטף קמץ
u	קובוץ	חולם מלא	חטף קמץ

טבלת הגופים

גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי	
יחיד	מדבר	נוכח	נסתר
יחידה	מדברת	נוכחת	נסתרת
רבים	מדברים	נוכחים	נסתרים
רבות	מדברות	נוכחות	נסתרות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחד/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד,

ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל: קל-פָּעַל (פעל), נִפְעַל (נפעל), הִפְעִיל (הפעיל), הִפְעַל (הופעל), פָּעַל (פיעל), פָּעַל (פועל), הִתְפַּעֵל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"י/ו (נפ"י/ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י) גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הֶלַחַם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה